

4. Баканов М. И. Теория экономического анализа: Учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – 4 – е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
5. Экономический анализ: Учебник для вузов / Под ред. Л. Т. Гиляровской. — 2-е изд., доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 615 с.
6. Савицкая Г. В. Экономический анализ: Учеб. / Г. В. Савицкая. – 9-е изд., испр. – М.: Новое знание, 2004. – 640 с.
7. Савчук В. П. Финансовый менеджмент: практическая энциклопедия. – Киев: Сотрапiон, 2008, 884 с.
8. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 176 с.
9. Михайлов В. Фінансовий стан підприємств (аналіз деяких методичних питань) / В. Михайлов, Ю. Прилипко, В. Бірюченко // Корпоративні фінанси. - 2004.- № 5 – 6.- С. 31 – 38.
10. Савчук В. П. Финансовый анализ деятельности предприятия (международные подходы). – Режим доступа до докум.: <http://www.cfin.ru/finanalysis/reports/savchuk - 05.shtml>
11. Боровков П. Финансово-экономический анализ. – Режим доступа до докум.: http://www.cfin.ru/finanalysis/reports/fin-ec_analysis.shtml
12. Рябых Д. Наиболее распространенные финансовые показатели. – Режим доступа до докум. <http://www.cfin.ru/finanalysis/finratios.shtml>

Бойчук А.Б.

студ. гр. ОА-32

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник – Литвиненко Н.О.,

асистент кафедри обліку та аналізу

РОЛЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Малий та середній бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу, оскільки він забезпечує гнучкість та стійкість економічної системи, наближає її до потреб конкретних споживачів, а водночас - виконує важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерелом доходу різні прошарки населення. Говорячи мовою цифр, у економіці розвинутих країн світу 50-70% ВВП створюється саме сектором малого та середнього підприємництва, а зайнято в ньому близько 60% економічно активного населення [2]. Все вищесказане і обумовлює актуальність теми дослідження та його мету. Метою дослідження є визначення ролі малого та середнього бізнесу в розвитку національної економіки та окреслення кола чинників, які стримують розвиток малого та середнього бізнесу.

Без розвитку малого та середнього бізнесу неможливе формування середнього класу, тобто створення надійного фундаменту демократичного суспільства. Отож, сектор малого та середнього підприємництва виконує функцію послаблення тенденції до соціальної диференціації, яка притаманна ринковій економіці. Очевидним є й те, що малі та середні підприємства менше шкодять екологічному середовищу, що є особливо актуальним в сьогоденні. Немаловажна роль малого і середнього бізнесу в здійсненні прориву в ряді важливих напрямків НТП, насамперед, в області електроніки, кібернетики та інформатики. Сприяючи прискоренню реалізації новітніх технічних ідей та випуску наукоємної продукції, він, тим самим, виступає своєрідним провідником науково-технічного прогресу [1].

Істотний вклад малого та середнього бізнесу є у формуванні конкурентного середовища, що для нашої високо монополізованої економіки має першорядне значення.

Малі та середні підприємства вже по своїй природі є антимонопольними. Це проявляється в різноманітних аспектах їх функціонування, перш за все - в численності елементів, що складають малий та середній бізнес, та їх високого динамізму. Внаслідок цього малі та середні суб'єкти господарської діяльності значно менше піддаються монополізації, ніж великі. Більше того, за умов вузької спеціалізації й використання новітньої техніки мале та середнє підприємство виступає як дійовий конкурент, що підриває монополісні позиції великих корпорацій. Саме ця риса даного сектору економіки відіграла суттєву роль в послабленні, а то й навіть у подоланні розвинутими країнами тенденції до монополізації та затримці науково-технічного прогресу [3].

Особливо актуальним питання розвитку малого та середнього бізнесу є зараз, у час світової економічної кризи. Адже він має найнижчі інвестиційні потреби, характеризується найшвидшим обігом капіталу. Світовий досвід показує, що він забезпечує у два-три рази більшу ефективність виробничих капіталовкладень і за обсягом коштів, і за терміном віддачі [4]. Та водночас це дуже тонкий та чутливий сектор економіки, який є найвразливішим для таких несприятливих чинників, як фінансові труднощі, циклічні коливання, інфляція, податковий тиск тощо. Втім, за розумної економічної політики держави, спрямованої на всебічне підтримання розвитку сектору малого та середнього підприємництва, він здатен вирішувати найгостріші проблеми кризового періоду.

Саме тому уряди країн з розвинутою ринковою економікою приділяють багато уваги розвитку малого та середнього бізнесу, розробляють механізми підтримки підприємницьких організацій. Як відомо, Америку зробив великою саме сектор малого та середнього підприємництва, крім того, цей сектор економіки позитивно вплинув на активний розвиток багатьох провідних країн світу.

Останнім часом в Україні неодноразово декларувалась всебічна підтримка малого і середнього бізнесу. Однак, як і майже все у нашій державі, все це виконується швидше формально, аніж практично. Як наслідок, останніми роками кількість підприємств цього сектора скорочується, а обсяги виробництва на них зменшуються. Вважаємо, що така тенденція є наслідком негативного впливу ряду факторів, до яких належать:

- надмірне державне регулювання. Розвиток підприємництва гальмує примарна необхідність дотримання численних правил і процедур, передбачених законодавчими і нормативними актами органів влади різного рівня.

- труднощі реєстрації та ліцензування. Більшість малих підприємств не проходять усіх етапів процедури реєстрації і не отримують ліцензії самостійно, надаючи перевагу послугам посередників, юристів чи юридичних фірм.

- фіскальні проблеми. Найсерйозніше розвиткові підприємства заважає незадовільна система оподаткування: високі податкові ставки, велика чисельність різних податків, часті зміни податкової звітності. Великий дефіцит грошових коштів у державі й економічна криза, пов'язані з накопиченням внутрішньої і зовнішньої заборгованості України, не дають послабити податковий прес. Наслідком цього є перехід багатьох суб'єктів ринку до тіньового сектора, який оцінюється на сьогодні майже у 50% ВВП.

- недоступність залучення фінансових ресурсів, зокрема, банківських кредитів. Основним джерелом інвестицій досі залишаються недостатні власні фінансові ресурси суб'єктів підприємництва. Банківські кредити в час економічної кризи стали, практично, недоступними для малого та середнього бізнесу через низький рівень кредитування, великі процентні ставки банківської системи та відсутність гарантій для банків.

- недобросовісна конкуренція. Понад 80% підприємств малого та середнього бізнесу зіткнулися з недобросовісною конкуренцією. Основними методами недобросовісної конкуренції найчастіше є: корупція, використання державних контролюючих органів як караючих; фальсифікування інформації про товари конкурента, наклепи, підірвання репутації конкурента; технологічний і промисловий шпіонаж, інтелектуальне шахрайство, копіювання ідей, технологій, інновацій, використання торгових марок та упаковки конкурента; фізичні погрози тощо [3, 5].

За результатами дослідження обґрунтовано необхідність підтримки малого та середнього бізнесу на рівні держави. Зважаючи на негативну тенденцію як до зменшення кількості підприємств малого та середнього бізнесу, так і до скорочення обсягів виробництва діючих суб'єктів господарювання, акцент здійснено на аналізі чинників, які стримують розвиток малого підприємництва. Саме про усунення ряду вищенаведених факторів повинна подбати держава, забезпечуючи необхідні умови для підтримки вітчизняного малого та середнього виробника.

Література:

1. *Соціальна ринкова економіка: основні орієнтири для України / під ред. проф. Р.Кланґама. – К., 2003. – 120 с.*
2. *Галан Н.І. Державна підтримка малих та середніх підприємств в Європейському Союзі / Фінанси України. - 2005. - №5. – 318 с.*
3. *Абрамова І.М., Пенська І.О. Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні / Фінанси України. – 2008. – №4. – 340 с.*
4. *Україні потрібен революційний прорив у розвитку малого бізнесу. / Урядовий кур'єр. – 2002, 17 липня.*
5. *Бендурка О., Ковальов Є. Великий і малий бізнес, проблеми розвитку / Голос України.–2004.–15 червня.*

Булатова А.В.

студ. гр. ЕОА-44

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник - Сажинець С.Й.,

к. е. н., доцент кафедри обліку та аналізу

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

У господарському кодексі України зазначено, що малими (незалежно від форм власності) визначаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентній п'ятистам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні. [1].

Роль і місце малого бізнесу в національній економіці найкраще проявляється в притаманних таких функціях:

1. Формування конкурентного середовища. Малий бізнес є антимонопольним за своєю сутністю, крім того через велику кількість складових елементів він дуже важко піддається монополізації

2. Оперативність. Завдяки своїм розмірам мале підприємство може швидко реагувати на зміну ринкової ситуації.

3. Науково –технічний прогрес. Величезним є внесок малого бізнесу в здійснення прориву по ряду важливих напрямків НТП, передусім в галузі електроніки, кібернетики, інформатики.

4. Створення нових робочих місць. Ця здатність малого бізнесу проявляється у формі створень нових робочих місць та можливості поглинати вільну робочу силу під час циклічних спадів та структурних зрушень економіки. В розвинутих країнах на малий бізнес припадає в середньому 50% всіх зайнятих та до 70-80% нових робочих місць.

5. Зменшення соціальної напруги та демократизація ринкових відносин. Малий бізнес є тим фактором, що формує середній клас суспільства. А саме цей клас, з теорії політології, забезпечує соціальну стабільність та ефективний, динамічний, демократичний розвиток країни [2].